

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 131/08-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a zo sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti J. G. a I. G., obaja bytom T., zastúpených advokátkou JUDr. M. K., P., vo veci porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany a Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN-11 C/280/2002 takto

r o z h o d o l :

1. Veci vedené pod sp. zn. I. ÚS 131/08 a sp. zn. I. ÚS 132/08 spája na spoločné konanie s tým, že ďalej sa budú viesť pod sp. zn. I. ÚS 131/08.

2. Základné právo J. G. a I. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany a Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN-11C/280/2002 p o r u š e n é b o l o .

3. J. G. a I. G. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré sú Okresný súd Piešťany a Okresný súd Trnava p o v i n n é vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto

rozhodnutia rovným dielom, t. j. každý v sume po 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún)

4. J. G. a I. G. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 10 216 Sk (slovom desaťtisícdivestošesťnásť slovenských korún), ktorú sú Okresný súd Piešťany a Okresný súd Trnava p o v i n n é vyplatiť na účet advokátky JUDr. M. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia rovným dielom po 5 108 Sk (slovom päťtisícstoosem slovenských korún).

5. Okresnému súdu Piešťany p r i k a z u j e , aby vo veci vedenej pod sp. zn. 6 C 42/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 131/08-3 zo 17. apríla 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. G. a I. G. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany a Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN-11C/280/2002.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia si v postavení navrhovateľov proti odporcovi P. K. vo veci sp. zn. PN-11C/280/2002 uplatnili nárok na nahradenie vyhlásenia vôle odporcu umožňujúcej prevod bytov do osobného vlastníctva. Sťažovatelia uviedli, že namietanou nečinnosťou okresného súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez

zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Konanie v označenej veci sťažovateľov je v súčasnosti vedené na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 6 C/42/2008.

Podstata námietok sťažovateľov smerovala k prehodnocovaniu existencie prietáhov v konaní spôsobených okresným súdom, na ktoré sa sťažovali dvoma samostatnými sťažnosťami podanými ústavnému súdu, pričom „*tak z dôvodu hospodárnosti konania ako i z dôvodu totožnosti skutkových stavov a terajšieho stavu*“ navrhli tieto dve konania spojiť do jedného a rozhodnúť podľa petitu návrhu uvedeného v sťažnosti pre prípad spojenia vecí. V sťažnosti sa sťažovatelia domáhali, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom Okresného súdu Trnava v označenom konaní, ako aj postupom Okresného súdu Piešťany v konaní bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a súčasne žiadali, aby ústavný súd priznal každému z nich primerané finančné zadosťučinenie v celkovej sume 200 000 Sk.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli: *«V celom, zatiaľ vyše 5-ročnom súdnom „konaní“ bolo vytyčených 5 pojednávanií. 1. pojednávanie bolo vytyčené dňa 04.11.2004 Okresným súdom Piešťany , t.z. po 23-tich mesiacoch od podania žaloby. Následne 02.12.2004. Ďalšie pojednávania boli vytyčené po ďalšom polroku 26.5.2005, dňa 21.7.2005 a dňa 19.10.2005, všetky už Okresným súdom Trnava. Na posledne vytyčenom pojednávaní došlo k zamietnutiu žaloby . Po doručení písomného vyhotovenia rozsudku a po podanom odvolaní, Krajský súd v Trnave svojím uznesením zo dňa 26.05. 2006 rozsudok Okresného súdu Trnava zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd Trnava, viazaný právnym názorom súdu vyššieho stupňa dňa 06.07.2007 svojím uznesením pripustil zmenu návrhu. Túto zmenu Okresný súd Trnava pripustil po vyše 13 a pol mesiacoch. Od tej doby Okresný súd Trnava opäť nekonal a do podania tejto ústavnej sťažnosti spôsobil ďalší 6 mesačný prietah v konaní.»*

Z obsahu sťažnosti je taktiež zrejmé, že „*Okresný súd v Trnave nereagoval ani na vyžiadania si spisov z Ústavného súdu SR v iných veciach skutkovo a právne totožných (vedených pred 01.01.2005 pred Okresným súdom Piešťany a po 01.01.2005 pred Okresným súdom Trnava), týkajúce sa obyvateľov bytových domov č. 430 a č. 430 v T., vedené pred ústavným súdom SR pod sp. zn. II. ÚS 82/07, III. ÚS 52/07, III. ÚS 99/07, IV.*

ÚS 53/07 a IV. ÚS 158/07, v ktorých bolo rozhodnuté o porušení základného práva prerokovať vec bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR)“.

Sťažovatelia v obsahu svojej sťažnosti poukázali na viaceré reformy v organizácii súdnej sústavy v Slovenskej republike podmienené viacnásobnou zmenou právnej úpravy (zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a zákon č. 511/2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky), ktorých dôsledkom bolo, že:

- po 1. januári 2005 došlo k zrušeniu Okresného súdu Piešťany (z hľadiska spisovej agendy ako odovzdávajúceho súdu), pričom preberajúcim súdom bol Okresný súd Trnava,
- po 1. januári 2008 došlo k obnoveniu Okresného súdu Piešťany (ako preberajúceho súdu) a odovzdávajúcim súdom bol Okresný súd Trnava.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti ďalej uviedli: *„Neodôvodnené prietahy, ktorými sa konanie nezmyselne predlžuje, a to najmä nečinnosťou Okresného súdu v Trnave, viedli k porušeniu, resp. je porušené a je porušované, základné právo na prerokovanie vecí sťažovateľov v I. a II. rade bez zbytočných prietahov. Od podania žaloby ani Okresný súd Piešťany a ani Okresný súd Trnava vo veci riadne nekonal a nekoná, resp. Okresný súd Piešťany vôbec nekonal.“*

Sťažovatelia taktiež poukázali na skutočnosť, že *„U sťažovateľov spôsobuje nečinnosť Okresného súdu Trnava stav právnej neistoty, vzrastajúcu nechť k zákonom, ktoré garantujú ich práva a k akémukoľvek skloňovaniu slova spravodlivosť, resp. súdna moc“*.

Z obsahu sťažnosti a príloh následne vyplynulo, že sťažovatelia podali prostredníctvom svojej právnej zástupkyne 2. decembra 2007 predsedovi okresného súdu žiadosť o riadne konanie smerujúcu de facto k odstráneniu zbytočných prietahov v konaní, na ktorú im predseda okresného súdu odpovedal oznámením z 5. decembra 2007, v ktorom ich informoval, že po prešetrení žiadosti zistil, že: *„vo veciach, ktoré uvádzate vo svojej*

žiadosti, bude od 01.01.2008 miestne príslušný na rozhodovanie Okresný súd Piešťany, ako aj z dôvodu, že sudcovia tunajšieho súdu nariaďujú už nové termíny pojednávania na mesiac január 2008, nemôžem v súčasnej dobe zabezpečiť v týchto veciach nariadenie termínu pojednávania, resp. vydanie iného meritórneho rozhodnutia.“

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sa sťažovatelia domáhali, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti vydal tento nález:

„I. Základné právo sťažovateľov v I. a II. rade, na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, bolo postupom Okresného súdu Trnava porušené.

*II. J. G. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume **100.000,- Sk** (slovom: stotisíc slovenských korún), ktorému ich je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

*III. I. G., rod. D. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume **100.000,- Sk** (slovom: stotisíc slovenských korún), ktorej ich je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

*IV. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony vykonané v roku 2007 v zmysle § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 13 ods. 3 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb) J. G. a I. G. v sume **10.924,- Sk** (slovom: desaťtisícdeväťstodvadsaťštyri slovenských korún) advokátke JUDr. M. K., P., na jej účet č. ... vedený v ČSOB, a.s., pobočka P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd požiadal Okresný súd Piešťany o vyjadrenie k sťažnosti, ako aj k otázke vhodnosti ústneho pojednávania vo veci.

Predsedníčka Okresného súdu Piešťany sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti ku konaniu sp. zn. PN-11C/280/2002 podaním sp. zn. Spr 374/08, doručeným ústavnému súdu 21. augusta 2008, v ktorom okrem iného uviedla:

„Sťažovatelia podali ako navrhovatelia proti odporcovi P. K., zastúpeného advokátkou JUDr. K. C., so sídlom v P., na Okresnom súde Piešťany dňa 17.12. 2002 návrh

na splnenie povinnosti previesť byt v bytovom dome do osobného vlastníctva nájomcov za regulovanú cenu, v zmysle ust. § 17 a 18 zákona č. 182/1993 Z .z. v znení neskorších platných zmien.

Konanie bolo vedené Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 11 C/280/2002, vec bola pridelená zákonnému sudcovi Mgr. F. B., ktorý dňa 13.3. 2003 doručil návrh odporcovi s výzvou, aby sa písomne vyjadril ku skutkovým a právnym tvrdeniam navrhovateľov. Návrh bol odporcovi doručený dňa 26.3.2003. Dňa 22.4.2003 doručil odporca súdu svoje vyjadrenie, ktoré bolo navrhovateľom doručené dňa 2.5.2003 na zaujatie stanoviska. Navrhovatelia prostredníctvom svojej právnej zástupkyne doručili súdu dňa 6.5.2003 svoje písomné stanovisko (č. 1. 36), ktoré súd opäť doručil odporcovi dňa 27. 5.2003. Zákonný sudca vytýčil vo veci dňa 22.9.2004 pojednávanie na deň 4.11.2004. Dňa 1.10.2004 v súlade s predsedníckym opatrením č. 6 bola predmetná vec pridelená zákonnej sudkyňi Mgr. I. Š. z dôvodu odchodu Mgr. F. B. na výkon funkcie sudcu na Krajský súd V Trnave. Dňa 4.11.2004 bolo pojednávanie pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne odročené na neurčito a dňa 10.11.2004 zákonná sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 2.12. 2004, ktoré bolo opäť odročené na termín 10.12.2004, nakoľko sa pojednávania nezúčastnil odporca a jeho právna zástupkyňa. Pre náhlu nevoľnosť zákonnej sudkyne bolo pojednávanie odročené na termín 14.12.2004, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu pribratia do konania znalca z odboru účtovníctvo. Uznesením zo dňa 25.1.2005 bol do konania ustanovený znalec Ing. M. Š., ktorého úlohou bolo podať písomný znalecký posudok, v ktorom zistí cenu sporného bytu. Spis bol znalcovi doručený dňa 7.4.2005. Znalec predložil súdu dňa 3. 5. 2005 znalecký posudok č. 02/2005 z 29.4. 2005, ktorý bol právnej zástupkyňi navrhovateľov doručený dňa 23.5.2005 a právnej zástupkyňi odporcu dňa 26.5.2005. Dňa 16.6. 2005 právna zástupkyňa navrhovateľov doručila Okresnému súdu Trnava písomné vyjadrenie k dohode vo veci splnenia povinnosti previesť byt do osobného vlastníctva nájomcu, v ktorom uviedla, že napriek stretnutiu sa s protistranou nedošlo k výraznému tak skutkovému, ako aj právnemu posunu vo veci , a preto navrhla, aby súd ustanovil znalca na vypracovanie znaleckého posudku z dôvodu zistenia kúpnej ceny bytov, ktoré sú predmetom sporu, vychádzajúc pritom z obstarávacej ceny 1.830.000,-Sk pre každý vchod obytného domu , t.j. pre vchod 430 a 431. Zákonná sudkyňa úpravou zo dňa 7.7.

2005 (č. 1.130) predvolala na termín pojednávania 21.7.2005 i znalca za tým účelom objasnenia skutočností vytykánych zo strany právnej zástupkyne navrhovateľov.

Dňa 21.7.2005 sa pojednávania nezúčastnili účastníci, ani ich právny zástupcovia, keďže právna zástupkyňa odporcu svoju neúčast' ospravedlnila z dôvodu kolízie s iným pojednávaním a požiadala o odročenie pojednávania. Znalec svoju neúčast' taktiež ospravedlnil a doručil súdu svoje písomné stanovisko (č. 1.134). Súd odročil pojednávanie na ďalší termín 19.10.2005.

Dňa 28.9.2005 doručila právna zástupkyňa navrhovateľov Okresnému súdu Trnava návrh zmeny petitu. Dňa 18.10.2005 požiadala o prejednanie a rozhodnutie veci v jej neprítomnosti z dôvodu jej hospitalizácie vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou v T. Na pojednávaní konanom dňa 19.10.2005 súd uznesením (č. 1.93) pripustil zmenu návrhu tak, ako to žiadala právna zástupkyňa navrhovateľov a vyhlásil rozsudok, ktorým návrh navrhovateľov zamietol a zaviazal ich povinnosťou zaplatiť odporcovi náhradu trov konania do 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku.

Písomné vyhotovenie rozsudku č. PN-11C/280/02-152 zo dňa 19. 10. 2005 bolo obom právnym zástupcom účastníkov doručené dňa 25.11.2005. Proti tomuto rozsudku podali navrhovatelia prostredníctvom svojej právnej zástupkyne dňa 12. 12. 2005 odvolanie (č. 1. 158) , v ktorom okrem iného navrhli ďalšiu zmenu petitu. Odvolaciemu súdu bol spis spolu s opravným prostriedkom predložený dňa 20.12.2005 (č. 1.164). Krajský súd v Trnave vyzval dňa 22.12.2005 navrhovateľov na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie vo výške 1.000,- Sk a tento poplatok bol zaplatený dňa 4.1.2006 (č. 1. 167). Dňa 13.1.2006 bolo právnej zástupkyne odporcu doručené odvolanie navrhovateľov a výzva, aby sa k odvolaniu vyjadrila. Vyjadrenie odporcu k odvolaniu bolo Krajskému súdu v Trnave doručené dňa 18.1.2006 (č. 1. 169).Krajský súd v Trnave uznesením č. 23 Co /338/2005-173 zo dňa 26.05.2006 rozsudok súdu 1. stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, aby po vrátení veci prvostupňový súd rozhodol o zmene návrhu na začatie konania, postupom podľa § 43 ods. 1 O.s.p. odstránil vady návrhu a po ich odstránení a prípadnom doplnení dokazovania vo veci opätovne rozhodol. Odvolací súd poukázal, že naďalej spornou je kúpna cena bytu a aj znalecký posudok vypracovaný v predmetnej veci, a preto je potrebné vysporiadať sa s kúpnu cenou. Toto uznesenie bolo prvostupňovému súdu predložené dňa

22.06.2006, právnej zástupkyňi navrhovateľov bolo doručené dňa 18.07.2006 a právnej zástupkyňi odporcu dňa 17.07.2006.

Okresný súd Trnava uznesením č. PN-11C/280/02-179 zo dňa 06.07.2007 pripustil zmenu návrhu. Toto uznesenie bolo obom právnym zástupkyňiam účastníkov doručené dňa 16.07.2007. Podaním zo dňa 06.08.2007 právna zástupkyňa navrhovateľov opäť zmenila návrh na začatie konania (č. 1. 181).

S účinnosťou od 01.01.2008 došlo k prechodu výkonu súdnictva z Okresného súdu Trnava na Okresný súd Piešťany a predmetnej právnej veci bola pridelená sp. zn. 6C/42/2008. Dňa 24.01.2008 právna zástupkyňa odporcu doručila tunajšiemu súdu návrh na uzavretie zmieru (č. 1.191). Zákonná sudkyňa Mgr. I. Š. bola vymenovaná do funkcie predsedníčky súdu, a preto v zmysle dodatku k rozvrhu práce na rok 2008 č. 6 zo dňa 27.03.2008 bola predmetná vec náhodným výberom pridelená na ďalšie konanie Mgr. K. A.

Sťažovateľka sa sťažuje na prieťahy v konaní spôsobené tak Okresným súdom Trnava, ako aj Okresným súdom Piešťany a poukazuje na to, že v 5-ročnom súdnom konaní bolo vytyčených 5 pojednávaní, prvé pojednávanie Okresný súd Piešťany vytyčil po 23-troch mesiacoch od podania návrhu.

Od podania návrhu do prvého úkonu súdu došlo ku zbytočným prieťahom v konaní z objektívnych dôvodov, nakoľko v dotknutom období bola na Okresnom súde Piešťany nepriaznivá situácia v dôsledku dlhodobo nedostatočného obsadenia súdu a vysokého nápadu sporov. Jednotlivé veci sa vybavovali viac ako rok od dôjdenia návrhu na súd a v dôsledku pretrvávajúceho negatívneho stavu sa táto lehota postupne predlžovala. Potom ako zákonný sudca Mgr. F. B. vykonal prvé procesné úkony a vytyčil vo veci prvé pojednávanie, bola dňa 1.10.2004 predmetná vec pridelená zákonnej sudkyňi Mgr. I. Š. spolu s ďalšími nevybavenými vecami v počte 500 v súdnom oddelení sudcu Mgr. F. B.

Okrem toho právna zástupkyňa navrhovateľov podala aj za ostatných nájomcov bytov v bytovom dome súp. č. 430 a 431 v T. proti odporcovi ďalších 11 návrhov o nahradenie vyhlásenia vôle, ktoré napadli práve zákonnej sudkyňi Mgr. I. Š., ako aj Mgr. F. B., pričom jedinou spornou otázkou vo všetkých týchto konaniach bola cena bytu, a preto v súdnej veci pribral súd do konania znalca z odboru Ekonomika a podnikanie, odvetvie účtovníctvo, daňovníctvo za účelom vypočítania ceny bytu v zmysle ust. § 18 zák. č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Výpočet ceny bytu v predmetnej

veci bol smerodajný aj v ostatných veciach. Po vypracovaní znaleckého posudku a jeho doručení súdu dňa 3.5. 2005 súd vytýčil pojednávanie a meritórne rozhodol dňa 19.10. 2005. Odvolacie konanie trvalo 6 mesiacov. Po vrátení veci z odvolacieho súdu prvostupňový súd vydal dňa 6.7.2007 na základe pokynu odvolacieho súdu uznesenie, ktorým pripustil zmenu návrhu. Dňa 6.8.2007 navrhovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne podala na Okresnom súde Trnava opäť zmenu návrhu. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že v konaní s rovnakým skutkovým základom a rovnakým odporcom, vedenom pod sp. zn. 6C/37/2008 zákonná sudkyňa opäť meritórne rozhodla dňa 24.4. 2007. Odporca podal proti rozsudku opravný prostriedok a vec bola dňa 22.6.2007 predložená na rozhodnutie Krajskému súdu v Trnave, pričom odvolacie konanie trvalo 5 mesiacov. Odvolací súd opäť rozhodnutie prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného Okresný súd Piešťany konštatuje, že v konaní došlo k zbytočným prietahom aj v súvislosti so správaním sa navrhovateľov, resp. ich právnej zástupkyne, ktorá od podania návrhu niekoľkokrát tento menila a dopĺňala na základe výziev súdu, ktorý jej postupne dal presný návod ako návrh opraviť a formulovať tak, aby bol perfektný.

Inou okolnosťou majúcou vplyv na prietahy v konaní bola i skutočnosť, že zákonná sudkyňa Mgr. I. Š. bola dňa 20. 02.2008 Ministrom spravodlivosti SR vymenovaná do funkcie predsedníčky okresného súdu, preto dodatkom č. 6 k rozvrhu práce na rok 2008 bola dňa 27.3.2008 predmetná vec pridelená zákonnej sudkyňi Mgr. K. A., ktorej bolo v súvislosti s prechodom výkonu súdnictva z Okresného súdu Trnava pridelených 567 reštančných vecí, pričom ich počet v súčasnosti stúpol na 748, nakoľko Okresný súd Piešťany je s účinnosťou od 1. 1 .2008 nedostatočne obsadený. “

Prehľad úkonov súdu vykonaných v konaní uvedený v písomnom vyjadrení predsedníčky Okresného súdu Piešťany sa zhoduje s tým, čo vyplýva zo zistení ústavného súdu. Pri celkovom hodnotení prietahov konania však ústavný súd bral do úvahy všetku dokumentáciu obsiahnutú v predložených spisoch a všetky okolnosti, ktoré z nej vyplývali.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

V záujme hospodárnosti konania ústavný súd vyhovel sťažovateľom a obidve skutkovo a právne súvisiace veci spojil na spoločné konanie s tým, že sa ďalej budú viesť pod sp. zn. I. ÚS 131/08 [§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 112 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)].

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Preto je základnou povinnosťou súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ku konaniu vedenému na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. PN-11C/280/2002

1. Predmetom konania vedeného na okresnom súde pod uvedenou spisovou značkou je sťažovateľmi uplatnený nárok na uloženie povinnosti odporcovi uzavrieť s navrhovateľmi kúpnu zmluvu o prevode vlastníctva k bytu.

Konanie nemožno hodnotiť ako právne zložité. Predmet konania má základnú právnu úpravu obsiahnutú v zákone č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, ako aj v zákone č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších platných predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov“). Aplikácia príslušných ustanovení uvedených právnych predpisov upravujúcich sťažovateľmi uplatňované nároky je ustálená aj v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov. Pokiaľ predsedníčka Okresného súdu Piešťany poukázala vo vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 21. augusta 2008 na to, že „*Skutkovo a právne uvedený spor nie je zložitý, spornou je výška kúpnej ceny byt.*“, ústavný súd sa vzhľadom na uvedené môže taktiež len stotožniť s názorom o absencii právnej zložitosti veci. Pripúšťa však, že ide o konanie, ktoré je svojou povahou náročné na dokazovanie - zistenie skutkového stavu (ceny bytu znalcom) potrebného na rozhodnutie o merite veci, avšak vychádzajúc zo samotnej dĺžky konania, jeho priebehu a doteraz dosiahnutých výsledkov ústavný súd konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali takmer šesťročné trvanie konania faktickou zložitou prerokovávanou veci. Takáto dĺžka konania (od

podania žaloby 2. decembra 2002 do uskutočnenia prvého úkonu vo veci prešlo 23 mesiacov) je aj za predpokladu akceptácie skutkovej náročnosti veci celkom zrejme neprimeraná.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov súdneho konania. Ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľov ako v zásade aktívne a súčinnosť, keďže sa zúčastnili väčšiny z doteraz nariadených pojednávaní (resp. ospravedlnili svoju neúčast' na nich; nezúčastnili sa na pojednávaní 21. júla 2005, keďže právna zástupkyňa odporcu svoju neúčast' ospravedlnila z dôvodu kolízie s iným pojednávaním).

Čo sa týka správania sťažovateľov ako účastníkov konania, ústavný súd konštatuje, že aj sťažovatelia majú čiastočný podiel na vzniku zbytočných prietahov v konaní. Na ich ťarchu možno pripísať skutočnosť, že sťažovatelia v postavení navrhovateľov v konaní pred okresným súdom, resp. ich právna zástupkyňa od podania návrhu na začatie konania tento niekoľkokrát menila a dopĺňala na základe výziev súdu, v dôsledku čoho súd pojednávania odročoval a opätovne nariad'oval v nových termínoch. Toto správanie sťažovateľov bral ústavný súd do úvahy pri ustálení celkovej doby zbytočných prietahov v konaní.

S tvrdením predsedníčky Okresného súdu Piešťany, uvedenom v jej vyjadrení k sťažnosti, podľa ktorého podania sťažovateľov vo veci neboli kvalifikované a perfektnými sa stali až na základe výziev okresného súdu, sa ústavný súd nestotožnil a nepovažoval ich za natoľko nekvalifikované, že by boli v okolnostiach prípadu výraznejšie prispeli k vzniku zbytočných prietahov v konaní. Správanie sťažovateľov preto výrazne neprispelo k doterajšej dobe konania pred okresným súdom.

Sťažovatelia sa 2. decembra 2007 obrátili na predsedu okresného súdu so žiadosťou o riadne konanie a rozhodnutie veci, výsledkom čoho bolo oznámenie predsedu okresného súdu z 5. decembra 2007 bez faktického odstránenia prietahov v konaní súdu. Tieto skutočnosti ústavný súd vyhodnotil v prospech sťažovateľov, ktorí sa svojím konaním

nepodieľali na vzniku zbytočných prietáhov v konaní, čo ústavný súd zohľadnil pri stanovení výšky primeraného finančného zadost'učinenia.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že k zbytočným prietáhom v predmetnom konaní došlo. Vec pôvodne napadla na Okresný súd Piešťany, v súvislosti s prechodom výkonu súdnictva prešla na Okresný súd Trnava a po ďalších zmenách v organizácii výkonu súdnictva prešla opäť na Okresný súd Piešťany. Okresný súd nariadil vo veci do momentu podania sťažnosti ústavnému súdu celkovo viac ako 5 pojednávanií, ktoré však boli z rôznych dôvodov odročované.

Existencia zbytočných prietáhov v konaní vyplýva aj zo skutočnosti, že zákonná sudkyňa Mgr. I. Š. bola 20. februára 2008 ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky vymenovaná do funkcie predsedníčky Okresného súdu Piešťany, preto dodatkom č. 6 k rozvrhu práce na rok 2008 bola 27. marca 2008 predmetná vec pridelená zákonnej sudkyňi Mgr. K. A., ktorej bolo v súvislosti s prechodom výkonu súdnictva z okresného súdu pridelených 567 reštančných vecí, pričom ich počet v súčasnosti stúpil na 748, pretože Okresný súd Piešťany je s účinnosťou od 1. januára 2008 podľa konštatovania jeho predsedníčky nedostatočne personálne obsadený.

Takto formulovanú obranu okresného súdu spočívajúcu v personálnych problémoch a v neúmernom pracovnom zaťažení sudcov, ktoré mali byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prietáhy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu

byť dôvodom na zmarenie uplatnenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.

Ústavný súd uzavrel, že od samotného podania návrhu na začatie konania v roku 2002 okresný súd v konaní nesmeroval k sústredenému vyhodnoteniu dôkaznej situácie a k prijatiu rozhodnutia vo veci samej a zbytočné priet'ahy v konaní vznikli spôsobom, ktorým túto vec prerokovával (II. ÚS 61/98). Celková doba zbytočných priet'ahov, ktorú možno pripísať na ťarchu okresného súdu v tomto konaní, predstavuje takmer 6 rokov.

Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach už viackrát vyslovil názor, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (II. ÚS 40/97, III. ÚS 17/02). Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu na občianskoprávnom úseku a v tej súvislosti veľkého počtu nevybavených vecí nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodovanie s priet'ahmi vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

Z uvedených skutočností ústavný súd zistil, že z celkovej dĺžky označeného konania pred okresným súdom a pred Okresným súdom Piešťany, ktorá je v čase konania pred ústavným súdom 5 rokov (a ktoré dosiaľ nie je ukončené právoplatným rozhodnutím vo veci samej), vyplýva, že okresný súd Trnava a Okresný súd Piešťany konali so zbytočnými priet'ahmi v období od roku 2002 dosiaľ, t. j. priebežne počas celého obdobia trvania sporu.

Vychádzajúc z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní sp. zn. PN-11C/280/2002 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk pre každého z nich, z dôvodov uvedených v ich sťažnosti. Poukázali v nej najmä na to, že vec vedená pod sp. zn. PN-11C/280/2002 nebola právoplatne skončená ani po viac ako 5 rokoch.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy (napr. I. ÚS 15/02, IV. ÚS 84/02).

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody.

Vzhľadom na celkovú dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PN-11C/280/2002, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, zanedbateľný podiel sťažovateľov na vzniku zbytočných prietáhov v konaní, predovšetkým to, o čo sťažovateľom v tomto konaní ide, a v neposlednom rade aj s prihliadnutím na skutočnosť, že konanie v predmetnej právnej veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000 Sk každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Zároveň ústavný súd prikázal Okresnému súdu Piešťany, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov a čím skôr meritórne rozhodol.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. M. K., uplatnených v podaní doručenom ústavnému súdu 21. januára 2008. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2007 v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“). Za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2007 patrí odmena po 2 970 Sk, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 5 940 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 % na sumu 4 752 Sk, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch osôb. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (2 x 178 Sk) v prípade dvoch sťažovateľov predstavuje náhrada trov konania za dva úkony vykonané v roku 2007 sumu 10 216 Sk.

Ústavný súd zároveň uložil Okresnému súdu Piešťany a Okresnému súdu Trnava povinnosť uhradiť sťažovateľom rovným dielom trovy právneho zastúpenia na účet ich právnej zástupkyne JUDr. M. K. (§ 149 OSP v spojení s § 31a zákona o ústavnom súde) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2008